

Tips bij het maken van ... ... een verhaal of gedicht

Schrijf je een verhaal of gedicht?

Vooraf

Schrijf voordat je begint op welke tegenstelling jullie hebben gekozen. Bijvoorbeeld in de achtbaan: hard/zacht.

Als je je gedicht of verhaal gaat schrijven wordt deze tegenstelling het onderwerp.

Een verhaal

Bedenk wat de belangrijkste gebeurtenis is.

Bijvoorbeeld: het karretje van de achtbaan raakt los ...

Waar speelt het verhaal zich af?

In het bos, in de stad, in een fantasieland, op de maan?

Wanneer speelt het zich af?

In de middeleeuwen, een jaar geleden, nu, ver in de toekomst?

Wie spelen er mee?

Dieren, jullie zelf, een koning, een ruimtewezen?

Wat voor gevoelens horen bij de personages in je verhaal?

Is je hoofdpersoon verdrietig, boos, blij? Verandert dat in de loop van je verhaal? Is hij misschien eerst heel boos, maar dan blijkt iets een grap te zijn en wordt hij daar blij van?

Een verhaal heeft ...

... een begin

Beschrijf plaats en tijd

De bladeren hingen tot op het mos, niemand kon er zonder bij doorheen .../ Het was vroeg in de ochtend, de zon kwam net op boven het bos.

Laat je lezer kennismaken met je hoofdpersoon

Jochem was een magere jongen. Zijn klasgenootjes vonden hem maar saai en sloom.

... een midden

Je hoofdpersoon maakt nu iets bijzonders mee

Op een dag ontmoette Jochem de man met de gele haren en toen veranderde alles ...

Er komen meer personages in je verhaal

... en een einde

Hoe loopt je verhaal af?

Bedenk voordat je gaat schrijven al hoe je verhaal zal aflopen. Wees verrassend, maar blijf geloofwaardig

Doe geen einde met 'en toen werd ik wakker, het was maar een droom'. Dat is zonde van je verhaal, waarin je je lezer hebt laten geloven dat alles wat er gebeurt waar is.

Maak het spannender ...

... door langzamer te vertellen: iets wat eigenlijk een seconde duurt, heel uitgebreid beschrijven;

... door te zorgen dat je lezer iets weet, maar je personage (nog) niet;

... door de tijd door elkaar te husselen.

Je bent pas klaar ...

... als je je verhaal aan iemand hebt laten lezen: vraag hem wat hij goed en niet zo goed vindt.

... als je de schrijffouten eruit hebt gehaald: schrijf of tik je verhaal daarna netjes uit.

Een gedicht

Maak eerst een **woordspin** bij het onderwerp dat jullie hebben gekozen; de woorden uit de spin kunnen je helpen met schrijven. Kies er bijvoorbeeld drie uit die je mooi vindt.

Schrijf pas een **titel** als je gedicht klaar is.

Rijmen mag, maar hoeft niet. Je kunt op verschillende manieren rijmen:

- aan het einde: later water
- aan het begin: grote grijze geitenbreier
- in het midden: grote boze koning

Rijm niet om te rijmen, doe het alleen als je het echt mooi vindt klinken.

Lees je gedicht **hardop**, dan hoor je waar het klinkt als een liedje en waar je woorden moet weglaten of toevoegen.

Tips bij het maken van ... ... een toneelstuk

Vooraf

Voordat je begint, schrijf je op welke tegenstelling jullie hebben gekozen voor je toneelstuk. Bijvoorbeeld in de achtbaan: hard/zacht. Als je je toneelstuk gaat schrijven wordt die tegenstelling het onderwerp.

Scènes maken

Wie, wat en waar zijn belangrijke elementen in het maken van een scène. Tussen **wie** vindt het gesprek plaats: moeder en kind, agent en burger, arts en patiënt...; **wat** is er aan de hand: een ruzie, een bosbrand, een knallende verliefdheid...; **waar** speelt de scène zich af: in een bos, in de huiskamer, op het dak van een flatgebouw?

Over acteren

Acteren is niet zomaar het oplezen van een tekst. Je lichaamshouding, hoe je beweegt en de toon van je stem geven pas echt aan wat je probeert te vertellen. Het publiek moet geloven in wat je speelt. Als je een scène speelt, moet het gevoel in je lijf en in je stem te zien en te horen zijn. Kijk maar eens goed om je heen: vrolijke mensen lopen vaak rechtop, terwijl verdrietige mensen hun schouders laten hangen. Een bange knecht praat anders dan een boze koning.

Als je een rol speelt, moet je proberen steeds te blijven bewegen en praten als je rol. Dat heet 'in je rol blijven'. Toch raak je soms tijdens het spelen uit je concentratie, misschien schiet je in de lach of weet je even niet meer wat je moet zeggen. Speel altijd

door, doe gewoon net of de vergissing erbij hoort, dan valt het misschien helemaal niet op.

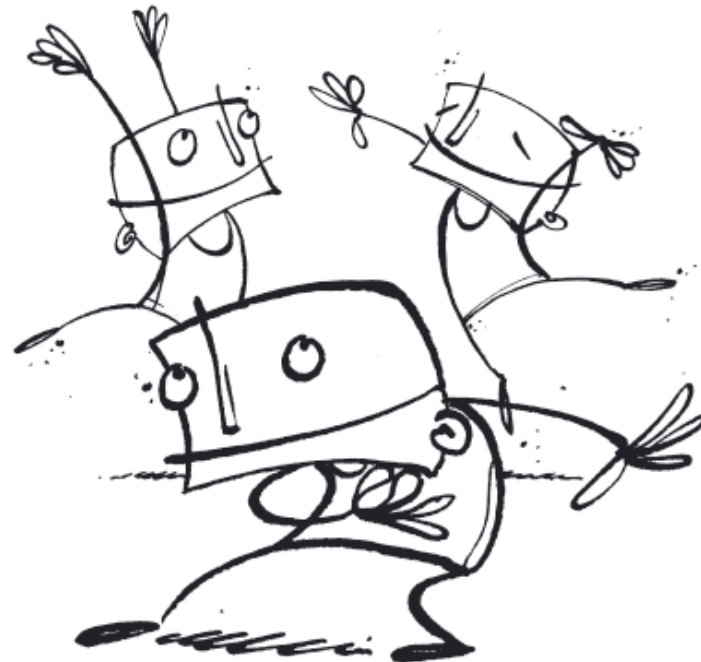
Als je gaat acteren is het belangrijk dat je leert spelen met emoties. Gevoelens moeten echt overkomen op toneel, want pas dan gelooft het publiek in wat je speelt. Soms kan het helpen om iets van jezelf te laten zien. Als je boos speelt, kun je denken aan een keer dat je zelf boos was. Natuurlijk moet je nooit echt boos worden, je leent eigenlijk even een boos gevoel.

Luister goed naar wat een ander zegt of doet. Als je helemaal in je rol zit, gaat dat vaak vanzelf. Je reageert op iets wat iemand anders zegt of doet. Soms is dat een snelle reactie: je springt op of loopt weg; maar soms moet je het eerst even verwerken: je draait je hoofd weg of staart naar de grond.

Tips bij het maken van ... ... een dans

- Welke tegenstelling hebben jullie gekozen?
- Zoek muziek die past bij jullie onderwerp.
- Kies muziek waarin die tegenstelling goed te horen is, bijvoorbeeld hard/zacht of langzaam/snel. Je kunt ook twee verschillende stukken muziek gebruiken.
- Een dans heeft een begin, een midden en een afsluiting. Bedenk wat je in welk deel doet en wie dat doet.
- Gaat iedereen hetzelfde dansen?
- Hou de dans eenvoudig.
- Gebruik in de dans de hele ruimte met wisselende richtingen: vooruit, achteruit, diagonaal, weer terug.
- Probeer je in te leven in het gevoel.
- Maak grotere bewegingen; heel kleine bewegingen komen niet over bij een presentatie.
- Denk ook aan bewegingen op de grond en hoog in de lucht.
- Gebruik je kleding en decor? Ga hier dan ook mee oefenen.

Tips bij het maken van ... ... beeldend werk

Vooraf

Schrijf voordat je begint op welke tegenstelling jullie hebben gekozen voor je schilderij of beeld. Bijvoorbeeld in de achtbaan: hard/zacht. Als je je beeld gaat maken wordt die tegenstelling het onderwerp.

Maak je een schilderij?

- Gebruik het hele vel papier of schilder het hele doek vol.
- Begin met de achtergrond. Iets wat ver weg is, schilder je klein.
- Laat kleuren in elkaar overlopen door de achtergrond nat-in-nat te schilderen.
- Wacht met het schilderen van de voorgrond tot de achtergrond droog is. Iets wat dichtbij is, wordt groot afgebeeld.
- Gebruik niet alleen verf, maar bijvoorbeeld ook Oost-Indische inkt, balpen, papiersnippers of waskrijt.

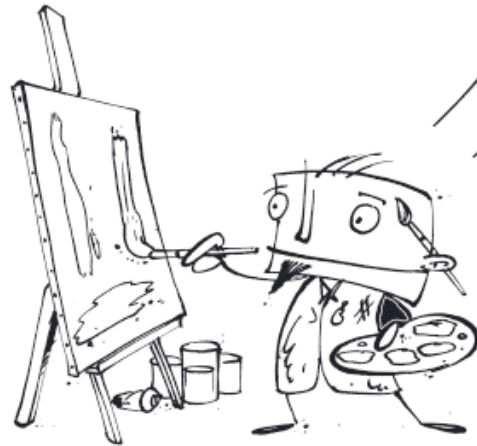
Maak je een beeld?

Bedenk welk materiaal je gaat gebruiken. Klei? Gips? Denk ook eens aan afvalmaterialen, zoals lege verpakkingen en dozen.

Zoek eventueel op internet naar technieken om met je materiaal te werken. Vooral bij gips is dit handig.

Bedenk dat ieder beeld niet alleen een voorkant heeft, maar ook een achterkant. Besteed hier dus ook aandacht aan.

Geef je beeld iets extra's mee, bijvoorbeeld door het te beschilderen met plakkaatverf. Of gebruik ijzerdraad, stofjes of papier om het 'aan te kleden'.

Tips bij het maken van ... ... een foto

Vooraf

Schrijf voordat je begint op welke tegenstelling jullie hebben gekozen voor je foto.

Bijvoorbeeld in de achtbaan: hard/zacht. Als je je foto gaat maken wordt die tegenstelling het onderwerp.

- Ga je dichtbij of juist verder weg staan bij het fotograferen? Kies de afstand die het beste past bij je onderwerp.
- Zet je het onderwerp in het midden, aan de zijkant of laat je zelfs een stukje buiten beeld vallen?
- Welk perspectief kies je? Hou je de camera heel laag, dan is je onderwerp stoer; is de camera op ooghoogte, dat is het onderwerp gewoon; hou je de camera hoog (ga op een stoel staan), dan lijkt je onderwerp klein en nietig.
- Denk goed na over het kader, dat zijn de randen van het beeld. Wat valt nog net binnen beeld en wat niet?
- Als je 'beweging' in je foto wilt krijgen, zorg dan dat er dingen schuin in beeld komen.
- Als je iemand op de foto wilt zetten (portret), kun je hem ook iets laten doen. Je maakt dan een actiefoto.
- Let ook op de achtergrond van je foto. Past deze goed bij het onderwerp?

Tips bij het maken van ... ... een muziekstuk

Benodigheden

- schrijfblaadje met pen;
- A3-tekenvel;
- kleurpotloden.

Welke muziek 'hoor je in jezelf' bij de tegenstelling in jullie idee?

Verzamelen

Verzamel onderdelen voor je muziekstuk:

- Wat is de sfeer van de muziek? Druk of rustig? Vrolijk of verdrietig? Angstig of lief? Of ...
- Met wat voor voorwerpen en instrumenten kun je deze muziek maken?
- Gebruiken jullie instrumenten van school of (ook) van thuis? Gebruik je voorwerpen uit de klas? Of ...
- Zijn de klanken hoog of laag? Hard of zacht? Kort of lang? Langzaam of snel? Of ...
- Wie maakt de muziek? Alleen of samen? Gebruik je ook de stem?

Noteren

Pak nu het A3-tekenvel erbij. Verdeel het vel in twee vakken.

- Schrijf in vak 1 klanken en woorden die passen bij het eerste deel van de tegenstelling.
- Schrijf in vak 2 klanken en woorden die passen bij het tweede deel.
- Gebruik ook kleuren en tekens die je erbij vindt passen.

Probeer nu allerlei klanken uit die je vindt passen bij de dingen die

je op het vel hebt geschreven. Laat elkaar de klanken horen en kies met elkaar de klank die goed past.

Welke vorm krijgt het muziekstuk? Begin je bij vak 1? Daarna vak 2? Is het dan afgelopen? Ga je nog een gedeelte herhalen?

Dirigeren

Wie wordt de dirigent? De dirigent geeft aan (door bijvoorbeeld op het tekenvel een van de vakken aan te wijzen) hoe lang de geluiden duren.

Oefenen

Oefen met elkaar. Let allemaal goed op de dirigent en spreek tekens af voor het begin en het einde van een geluid.

